

Prezentačné stretnutie k Solventnosti II spojené s diskusiou - odpovede NBS na otázky poisťovní¹

V Bratislave, 20. septembra 2011

Vypracovali: Mgr. Ján Barlák, Ing. Andrea Gondová, JUDr. Katarína Krajčovičová, Mgr. Stacho Mudrák, Ing. Peter Paluš a Mgr. Lucia Štefunková

Spolupráca a komunikácia NBS s poisťovňami

NBS má záujem pokračovať v komunikácii s poisťovňami ohľadne metodických otázok k implementácii Solventnosti II, a to hlavne formou operatívnych stretnutí v užšom odbornom kruhu, zverejňovaním dokumentov a informácií na internetovej stránke NBS a taktiež zvažujeme možnosť vytvorenia záložky často kladených otázok („FAQ“).

Finančné sprostredkovanie

Smernica o Solventnosti II neumožňuje na rozdiel od súčasnej právnej úpravy v SR poisťovní vykonávať finančné sprostredkovanie pre inú finančnú inštitúciu ako poisťovňu. Uvedený transpozičný nedostatok bude potrebné v novom zákone o poisťovníctve odstrániť.

Pozri viac v Analýze súčasnej slovenskej legislatívy v poistnom sektore z pohľadu smernice o Solventnosti II, časť 2.1.2 Smernice prevzaté a upravené smernicou o Solventnosti II („recast“).

Výkazníctvo

Výkazníctvo poisťovní a zaistovní voči orgánom dohľadu bude v rámci režimu Solventnosti II, časť pilier III, takmer úplne harmonizované v celej EÚ. V SR sme identifikovali potrebu zachovania vnútroštátnej úpravy výkazníctva v nasledovných oblastiach:

- účtovníctvo,
- ochrana spotrebiteľa,
- výkazníctvo pobočiek poisťovní a zaistovní z iných členských štátov,
- štatistika vrátane menovej štatistiky.

Pozri viac v Analýze dopadov Solventnosti II na Národnú banku Slovenska, kapitola 1.3. Výkazníctvo a v Analýze súčasnej slovenskej legislatívy v poistnom sektore z pohľadu smernice o Solventnosti II, časti: 2.1.1 Nové regulačné požiadavky – Pilier III, 2.3.3.1 Ustanovenia, ktoré by mali byť zachované – Zber dát a 2.3.3.2 Ustanovenia, ktoré by nemali byť zachované - Oznamovacie povinnosti.

Súčasťou harmonizovaného výkazníctva Solventnosť II má byť aj jednotný technický formát zasielaných dát, ktorý je vo finálnej fáze prípravy a je založený na platforme XBRL. Zatiaľ nie je rozhodnuté v akom rozsahu bude záväzný pre jednotlivé členské štáty, aké údaje budú orgány

¹ Odpovede NBS boli vypracované na základe známych skutočností v čase konania prezentačného stretnutia a aktuálneho znenia návrhov delegovaných aktov a smernice Omnibus II. Z uvedeného dôvodu nebolo možné pokryť všetky otázky vznesené poisťovňami v plnom rozsahu.

dohľadu členských štátov v tomto formáte zasielať do centrálnej databázy EIOPA a či budú postúpené individuálne dáta alebo agregované dáta.

NBS preferuje vykazovanie údajov v sektore poisťovníctva v systéme, ktorý bude používať aj pre ostatné sektory finančného trhu. Jedným z dôvodov je, že súčasťou výkazníctva budú aj lokálne výkazy, ktoré harmonizovaný formát nebude obsahovať. V súčasnosti sa zberajú výkazy v informačnom systéme Status DFT, ktorý by sa mal byť v horizonte 2 - 3 rokov nahradit' novým zberovým portálom s webovým používateľským rozhraním.

Pokiaľ bude NBS európskou legislatívou zaviazaná prijímať výkazy v harmonizovanom formáte, poisťovne budú mať možnosť tento formát používať. Ak tento nový formát bude záväzný aj pre dohľadané subjekty, EIOPA má zámer poisťovniam poskytnúť riešenie, ak nebudú disponovať technológiou pre formát XBRL.

Očakávané zisky vnorené v budúcom poisťnom (EPIFP)

EPIFP je očakávaná súčasná hodnota budúcich peňažných tokov súvisiacich so zahrnutím budúceho poisťného (z platných poisťných zmlúv), ktoré nemusí byť zaplatené z iného dôvodu, ako je vznik poisťnej udalosti. EPIFP je súčasťou rekonciliačnej rezervy v rámci klasifikácie vlastných zdrojov, na ktorú sa nevzťahujú nasledovné kritériá, a to „permanent availability – dostupnosť“ a subordinácia, a napriek tomu je súčasťou zoznamu vlastných zdrojov klasifikovaných ako Tier1.

Posledné známe úpravy delegovaných aktov súvisiace s EPIFP:

- Úprava podmodulu predčasného ukončenia zmlúv – rozšírenie z testovania odkupov (surrenders) na testovanie ukončenia platnosti zmluvy (discontinuance).
- Funkcia rizikového manažmentu – v rámci riadenia rizika likvidity bude potrebné vypracovať plán, ktorý sa bude zaoberať zmenami v EPIFP vrátane ocenenia a kvalitatívneho ohodnotenia EPIFP.
- Zverejňovanie – v rámci rizikového profilu sa bude zverejňovať hodnota EPIFP.
- Výkazníctvo – v Správe o solventnosti a finančnom stave bude vykazovaná hodnota EPIFP pre každú skupinu poistenia (Line of Business - LoB), výsledok kvalitatívneho vyhodnotenia a popis metódy a hlavných predpokladov výpočtu.

Proporcionalita (kvantitatívne požiadavky)

Proporcionalita je jedným zo základných princípov novej regulácie Solventnosť II (nie je to pravidlo), ktorý je aplikovaný aj na kvantitatívne požiadavky. Metóda pre výpočet technických rezerv a/alebo kapitálových požiadaviek sa považuje za proporcionálnu k povahe, rozsahu a zložitosti rizík, ak

- chyba metódy je nemateriálna,
- v prípade technických rezerv nie je dostupná iná presnejšia metóda a vybraná metóda nevedie k podhodnoteniu rezerv,
- v prípade SCR použitie jednoduchšej metódy vedie k vyššej kapitálovej požiadavke.

Chyba vyplývajúca z použitia jednoduchšej metódy sa považuje za materiálnu, ak môže ovplyvniť rozhodovanie používateľa informácie o hodnote technických rezerv, resp. kapitálových požiadaviek.

Regulácia bližšie nepredpisuje metódy oceňovania a poisťovňa je zodpovedná za výber metódy ocenenia, ktorá je vhodná a v súlade s princípmi Solventnosti II.

Aplikácia proporcionality sa neobmedzuje na veľkosť poisťovne, dôležitý je rizikový profil portfólia bez ohľadu na veľkosť poisťovne a zohľadňuje sa podľa granularity výpočtu.

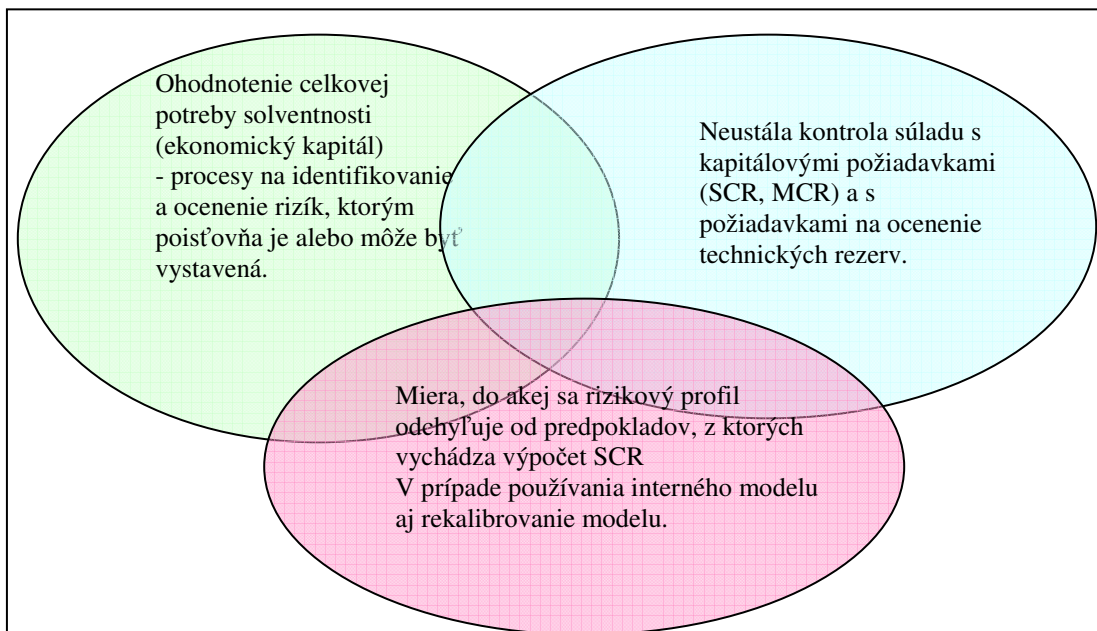
NBS neuvažuje so zavedením kvantitatívnych hraníc pre materialitu.

Vlastné posúdenie rizika a solventnosti (ORSA)

ORSA je v rámci systému správy a riadenia poisťovne súčasťou riadenia rizík, pričom ORSA nie je nástrojom na výpočet regulatorných kapitálových požiadaviek. Keďže predmetom ORSA je vlastné ocenenie rizík, nie sú predpísané metódy ani princípy ocenenia aktív a záväzkov.

Nasledujúca schéma zobrazuje tri hlavné oblasti, ktoré budú v rámci ORSA pokryté.

Schéma 1:

Výsledky ORSA sú súčasťou oznamovacích povinností voči NBS a zverejňovania (Public Disclosure).

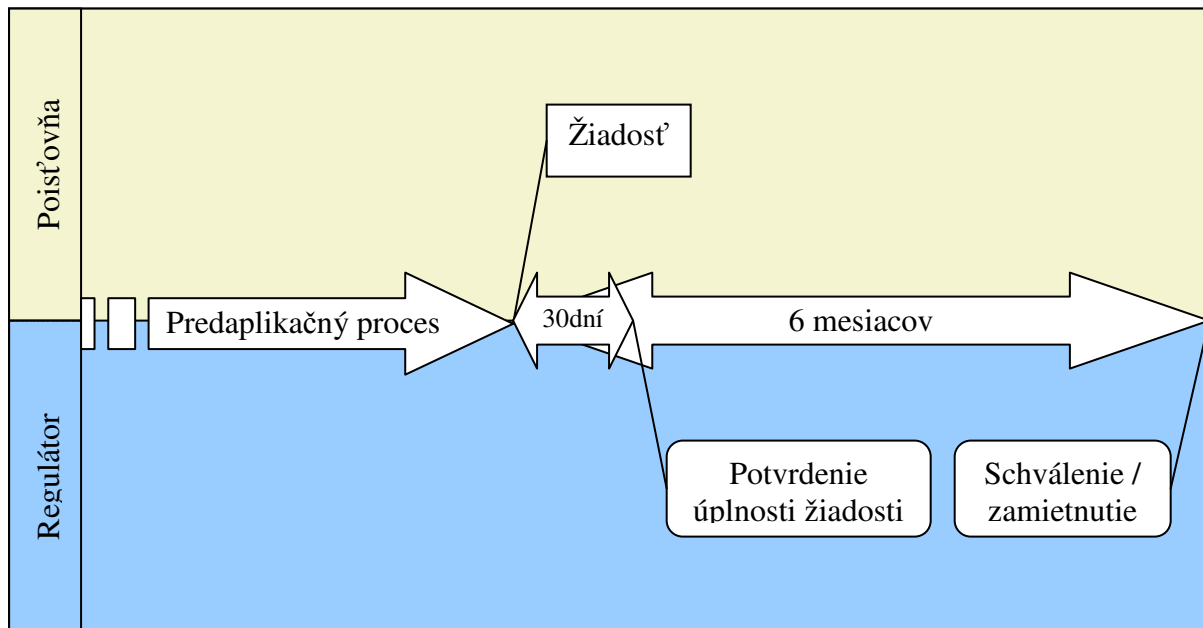
- Oznamovacie povinnosti voči NBS budú obsahovať:
 - popis ako je ORSA interne dokumentovaná a prehodnocovaná a ako je integrovaná do riadenia poisťovne a rozhodovacieho procesu poisťovne,

- kvantitatívny a kvalitatívny popis výsledkov ORSA vrátane použitých predpokladov a budúcu potrebu solventnosti vyplývajúcu z porovnania výsledkov ORSA a vlastných zdrojov poisťovne,
- informáciu o hlavných rozdieloch medzi SCR a potrebou solventnosti identifikovaných na základe ORSA.
- Správa o solventnosti a finančnom stave (Public Disclosure) bude obsahovať:
 - vysvetlenie spôsobu, akým poisťovňa určila svoju potrebu solventnosti a prepojenie kapitálového manažmentu a systému rizikového manažmentu.

NBS v súčasnosti neuvažuje s presnejším vymedzením vykazovania ustanoveného na európskej úrovni.

Interné modely - proces schvaľovania

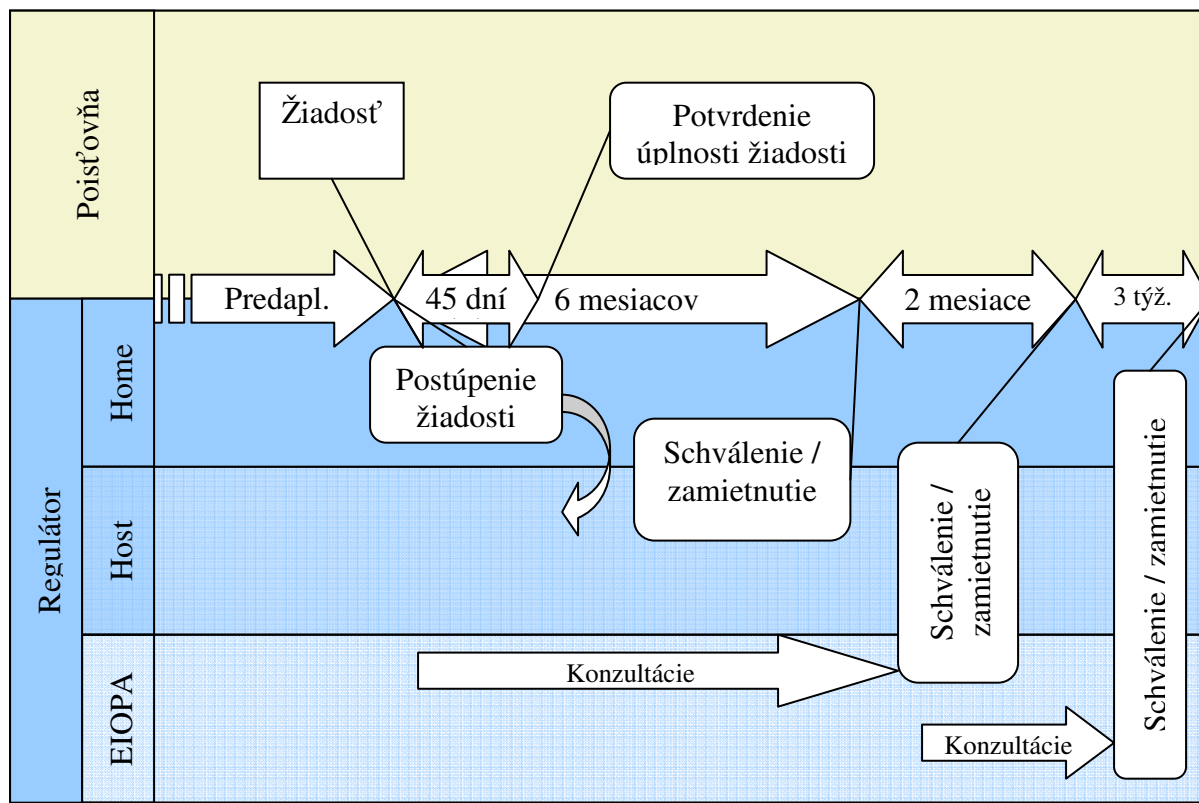
Schéma 1: Sólo úroveň

Zdroj: Analýza dopadov Solventnosti II na Národnú banku Slovenska, Príloha č. 1: Interné modely – proces schvaľovania

Poznámka: Predaplikačný proces sa ukončí podaním žiadosti o schválenie interného modelu regulátorovi. V lehote 30 dní od podania žiadosti regulátor rozhodne, či je žiadosť úplná. Ak je žiadosť úplná, regulátor musí do šiestich mesiacov od dátumu podania žiadosti rozhodnúť o jej schválení (resp. neschválení).

Schéma 2: Skupinová úroveň

Zdroj: Analýza dopadov Solventnosti II na Národnú banku Slovenska, Príloha č. 1: Interné modely – proces schvaľovania

Poznámka: Predaplikačný proces sa ukončí podaním žiadosti o schválenie interného modelu orgánu dohľadu nad skupinou. Ten bezodkladne postúpi žiadosť ďalším orgánom dohľadu. V lehote 45 dní od podania žiadosti orgán dohľadu nad skupinou rozhodne, či je žiadosť úplná. Ak je žiadosť úplná, orgán dohľadu nad skupinou musí do šiestich mesiacov od podania žiadosti rozhodnúť o jej schválení (resp. neschválení). Ak sa počas tejto šesťmesačnej lehoty konzultuje s EIOPA, lehota sa môže predĺžiť o dva mesiace. Ak sa s EIOPA nekonzultovalo a spoločné rozhodnutie príslušných orgánov dohľadu sa neprijme v lehote šiestich mesiacov od dátumu prijatia úplnej žiadosti orgánom dohľadu nad skupinou, orgán dohľadu nad skupinou požiada EIOPA, aby v lehote dvoch mesiacov doručil stanovisko všetkým príslušným orgánom dohľadu. Orgán dohľadu nad skupinou prijme rozhodnutie do troch týždňov od prijatia tohto stanoviska, pričom ho plne zohľadní.

Požiadavky na odbornosť a vhodnosť osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu a zaist'ovňu alebo majú iné kľúčové funkcie (fit & proper)

Smernica o Solventnosti II ukladá v čl. 42 a 43 povinnosť poisťovňiam a zaist'ovňiam zabezpečiť, aby všetky osoby, ktoré skutočne riadia poisťovňu a zaist'ovňu alebo majú iné kľúčové funkcie po celý čas spĺňali požiadavky na odbornosť (fit) a vhodnosť (proper). V Smernici o Solventnosti II ani v pripravovaných delegovaných aktoch však zatiaľ nie sú definované detailnejšie požiadavky, ktoré by mali spĺňať uvedené osoby.

Vychádzajúc z aplikačnej praxe NBS považuje za potrebné, aby v novej regulácii boli presne vymedzené kritéria odbornosti a vhodnosti osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu a zaist'ovňu

alebo majú iné kľúčové funkcie obdobne, ako je to v súčasnosti riešené v zákone o poisťovníctve, samozrejme pri zohľadnení princípu proporcionality. Zároveň za účelom zabezpečenia právnej istoty pre orgán dohľadu, ako aj pre poisťovne by bolo vhodné tiež zvážiť v zákone o poisťovníctve definíciu osoby, ktorá skutočne riadi poisťovňu a zaistovňu v prípade, ak predmetná osoba nebude definovaná v rámci delegovaných aktov a záväzných technických štandardov.

Na rozdiel od súčasnej právnej úpravy, ktorá vyžaduje predchádzajúci súhlas NBS na voľbu osôb podľa § 45 ods. 1 písm. c) zákona o poisťovníctve, v novom zákone o poisťovníctve bude mať poisťovňa a zaistovňa povinnosť zmenu osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu a zaistovňu alebo majú iné kľúčové funkcie len oznámiť NBS a predložiť príslušné doklady.

Zverenie výkonu činnosti (outsourcing)

Outsourcing upravuje smernica o Solventnosti II v čl. 38 a 49 s tým, že detailnejšiu úpravu oblasti outsourcingu budú obsahovať delegované akty a záväzné technické štandardy. Z uvedeného dôvodu NBS neuvažuje nad úpravou outsourcingu vo forme opatrenia alebo metodického usmernenia NBS.

Smernica o Solventnosti II oprávňuje poisťovňu a zaistovňu zveriť tretej osobe výkon funkcie alebo akúkoľvek činnosť v oblasti poistenia alebo zaistenia iba za splnenia stanovených podmienok:

- nedôjde k podstatnému zhoršeniu kvality systému správy a riadenia poisťovne a zaistovne,
- nedôjde k nadmernému zvýšeniu operačného rizika,
- zverenie nebráni výkonu dohľadu,
- zverenie negatívne neovplyvní poskytovanie služieb poisťovne vo vzťahu ku klientom.

Informačná povinnosť poisťovne alebo zaistovne voči orgánu dohľadu sa vzťahuje len na kritické alebo dôležité operačné funkcie alebo činnosti, to znamená, že sa znižuje rozsah oznamovaných informácií orgánu dohľadu v porovnaní so súčasným právnym stavom. Pojem kritické alebo dôležité operačné funkcie alebo činnosti by mal byť definovaný v delegovaných aktov a záväzných technických štandardov.

Poisťovňa alebo zaistovňa, ktorá bude mať záujem outsourcovať niektoré funkcie alebo činnosti bude musieť mať vypracovanú písomnú koncepciu, ktorá zohľadní aj dopad outsourcingu na spoločnosť.

Napriek skutočnosti, že zodpovedným subjektom za výkon outsourcovaných funkcií alebo činností bude naďalej poisťovňa alebo zaistovňa, poskytovateľ bude povinný spolupracovať s orgánom dohľadu. To znamená, že bude povinný umožniť prístup NBS ku všetkým dôležitým údajom bez ohľadu na to, či je regulovaným subjektom alebo nie, ako aj umožniť prístup ku svojim prevádzkovým priestorom (on-site inspection).

Predmetom dohľadu NBS bude najmä:

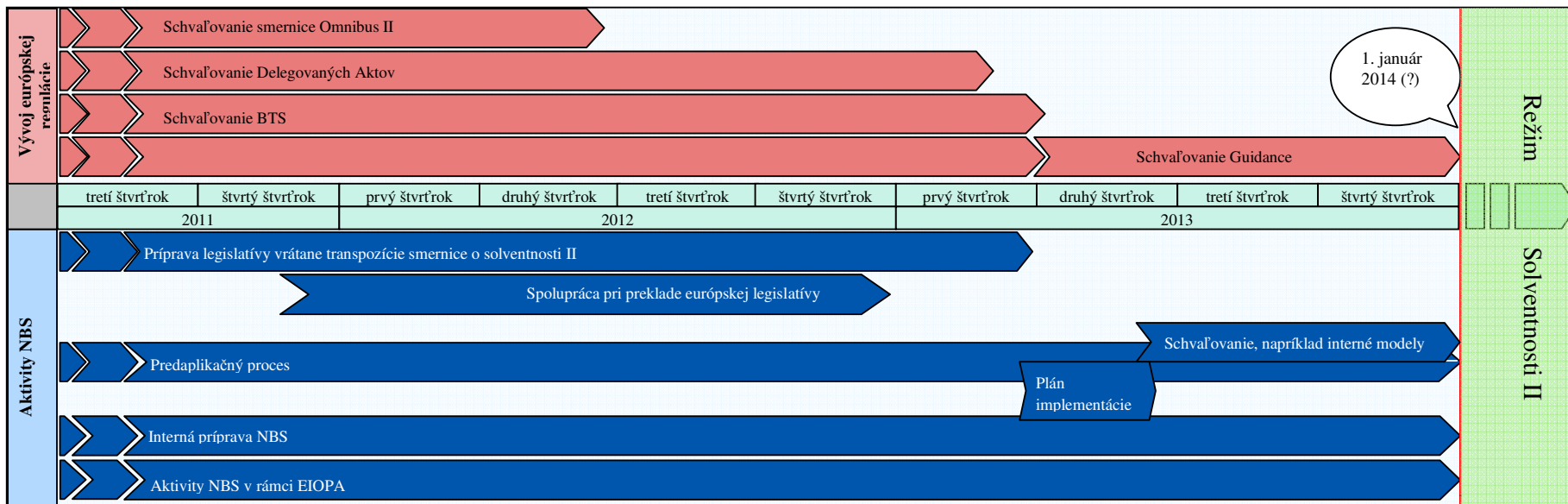
- vhodnosť výberu poskytovateľa,

- písomná koncepcia pre oblasť outsourcingu a jej aktualizácia,
- schopnosť poisťovne alebo zaistovne ovplyvňovať činnosti alebo funkcie vykonávané tretími osobami (najmä ak sú tieto činnosti alebo funkcie vykonávané v rámci skupiny),
- pravidelné monitorovanie zverených činností alebo funkcií a vyhodnocovanie vplyvu outsourcingu na činnosť poisťovne a zaistovne.

Definícia poisťovacej činnosti

Definíciu pojmu poisťovacia činnosť smernica o Solventnosti II neobsahuje, avšak tento pojem používa napr. v čl. 18 bod 1, kde je vymedzený predmet činnosti poisťovne ako poisťovacia činnosť a činnosti z nej priamo vyplývajúce. Za účelom zabezpečenia právnej istoty pre orgán dohľadu a poisťovne, ako aj z dôvodu, že pojem poisťovacia činnosť obsahujú aj osobitné právne predpisy (napríklad zákon o DPH), považuje NBS za vhodné, aby v novom zákon o poisťovníctve bola poisťovacia činnosť definovaná.

Solventnosť II - Harmonogram

Vysvetlivky:

- BTS – vykonávacie technické normy (predpisy) k smernici o Solventnosti II.
- EIOPA – Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov.
- Guidance – usmernenia a odporúčania EIOPA týkajúce sa uplatňovania smernice o Solventnosti II.
- Smernica Omnibus II – Smernica Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2003/71/ES a 2009/138/ES v súvislosti s právomocami Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov a Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy (návrh).
- Smernica o Solventnosti II – Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES o začatí a vykonávaní poistenia a zaisťovania (Solventnosť II).

Zdroj: Národná banka Slovenska

Poznámka: Časový harmonogram bol zostavený podľa informácií z Európskej komisie a na základe posledného známeho znenia kompromisného návrhu smernice Omnibus II.

Zoznam skratiek

EIOPA	Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov („European Insurance and Occupational Pensions Authority“)
EÚ	Európska únia
NBS	Národná banka Slovenska
SCR	kapitálová požiadavka na solventnosť („Solvency Capital Requirement“)
Smernica Omnibus II	Smernica Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernice 2003/71/ES a 2009/138/ES v súvislosti s právomocami Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov a Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy (návrh)
Smernica o Solventnosti II	Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II)
SR	Slovenská republika
XBLR	Nadstavba jazyka XML (univerzálny jazyk využívaný na výmenu údajov medzi systémami) prispôbena na výmenu finančných informácií.
Zákon o DPH	Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov
Zákon o poisťovníctve	Zákon č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov